

**Анализа на постапката на
лиценцирање, трендот за
влез на поштенскиот пазар
и причините за „излегување
од пазарната трка**

**АГЕНЦИЈА ЗА ПОШТИ
Декември, 2022 година**

Поштенските пазари се менуваат брзо како резултат на дигитализацијата во општеството, а давателите на поштенски услуги ги адаптираат своите бизниси според оваа промена. Опаѓањето на обемот на писмата и последователното зголемување на доставата на пакети, како резултат на дигитализацијата и на потребите на корисниците кои се менуваат, моментално ги дефинираат трендовите во поштенскиот сектор.

Технолошкиот развој кој се случува во последниве години им ја понуди можноста на давателите да ги обезбедуваат поштенските услуги на поефикасен начин, да развиваат иновативни начини на сортирање и достава и да нудат подобри услуги на корисниците.

Состојба на лиценцирани даватели на поштенски услуги

Во однос на состојбата со лиценцирани даватели на поштенски услуги, заклучно со 31.12.2022 година, 36 даватели обезбедуваат поштенски услуги на поштенскиот пазар во Република Северна Македонија, од кои:

- 35 правни лица со Општо овластување за обезбедување на поштенски услуги, и
- АД „Пошта на Северна Македонија“ – Скопје со индивидуална дозвола за обезбедување на универзална услуга.

Во однос на подрачјето на обезбедување на поштенски услуги:

- 13 даватели обезбедуваат поштенски услуги на одредено географско подрачје.
- 23 даватели обезбедуваат поштенски услуги на целата територија на Република Северна Македонија
 - 9 од нив обезбедуваат поштенски услуги и во меѓународен поштенски сообраќај.

Споредбено: Заклучно со 31.12.2020 година 41 даватели ги обезбедувале поштенските услуги на поштенскиот пазар, додека на 31.12.2021 година, 43 даватели на поштенски услуги.

Постапки по нотификација

Во 2022 година, Агенцијата за пошти постапуваше по 7 нотификации поднесени од правни субјекти за влез на поштенскиот пазар или за проширување на мрежите и услугите.

Од 7-те поднесени нотификации во 2022 година, Агенцијата за пошти издаде вкупно 5 Општи овластувања, и со решение отфрли 2 нотификации бидејќи подносителите во текот на постапката се откажаа од барањето.

издаде 5 Општи овластувања за обезбедување на поштенски услуги

со решение отфрли 2 нотификации бидејќи подносителите во текот на постапката се откажаа од барањето

Од 5-те издадени Општи овластувања за обезбедување на поштенски услуги:

- 3 се издадени на нови **старт-ап компании** кои го стекнаа статусот на даватели за обезбедување на поштенски услуги,
- 2 се издадени на веќе лиценцирани даватели на поштенски услуги за **проширување на мрежата и услугите.**

Во 2020 година, Агенцијата за пошти постапуваше по 14 нотификации поднесени од правни субјекти за влез на поштенскиот пазар или за проширување на мрежите и услугите, додека во 2021 година, постапуваше по 23 нотификации.

Слика бр. 1. Постапување по нотификации – споредбено 2020, 2021 и 2022 година

Врз основа на споредбените показатели, може да констатираме дека интересот за влезот на поштенскиот пазар е намален. Последна година во која Агенцијата имаше лиценцирано само 3 нови даватели на поштенски услуги беше 2012 година. Додека на пример во 2011 година беше забележан најмал број односно, само 2 нови лиценцирани старт-ап (само за потсетување двете години беа години на светска економска криза).

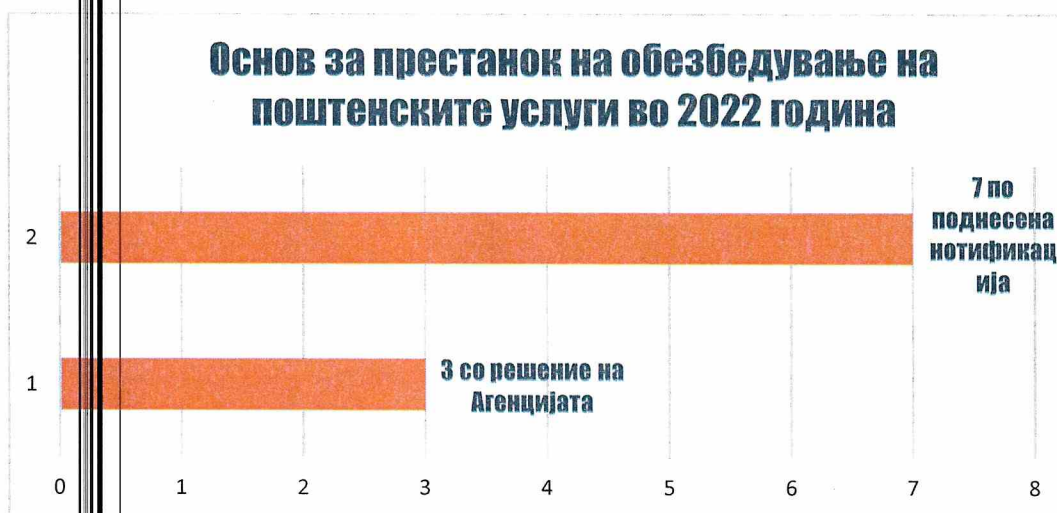
Слика бр. 2. Број на даватели на поштенски услуги – споредбено 2020, 2021 и 2022 година

Губење на статусот на даватели на поштенски услуги

Во 2022 година 10 даватели го изгубиле статусот и се избришани од Регистарот на лиценци на Агенцијата за пошти.

Слика бр.3. Основ за престанок на обезбедување на поштенските услуги во 2022 година

Во 2022 година, со решение на Агенцијата за пошти укинати се следниве даватели на поштенски услуги:

- 1.Ин Тајм Пост ДООЕЛ Скопје
- 2.ДелЦо ДООЕЛ Скопје
- 3.М Доставка ДООЕЛ Скопје

По поднесена нотификација за престанок на обезбедување на поштенски услуги, следниве правни субјекти го изгубиле статусот на даватели на поштенски услуги

- 4.Бизнис Пошта ДООЕЛ Битола
- 5.Градско Карго ДООЕЛ Битола
- 6.Сити Пошта ДООЕЛ Скопје
- 7.МГС Деливери ДООЕЛ Скопје
- 8.ХЕЛЛО ПОСТ ДООЕЛ Скопје
- 9.Бате Пере Експрес ДООЕЛ Скопје
- 10.Нарачај ДОО Скопје

Во 2020 и 2021 година 12 правни субјекти го изгубиле статусот на даватели и се избришани од регистарот (по 6 годишно), и вклучително со 2022 година, вкупно 22 правни субјекти го изгубиле статусот на даватели на поштенски услуги.

Слика бр. 4. Број на даватели кои го изгубиле Општото овластување – споредбено 2020, 2021 и 2022 година

Слика бр.5. Основ за престанок на обезбедување на поштенски услуги – споредбено 2020, 2021 и 2022 година

Со решение на Агенцијата за пошти во изминатите 3 години се укинати:

- 1.ДРД Курир ДООЕЛ Скопје
- 2.Блек Партнер Деливери Сервис ДОО Скопје
- 3.Премиум Деливери ДОО Скопје
- 4.ПРОЛОГИС СЕРВИС ДООЕЛ Скопје за Подружница
ПРОЛОГИС СЕРВИС сервис Скопје
- 5.ГПС-Глобал Постал Сервисе ДООЕЛ Скопје-
- 6.БАЛКАН ПОСТ ДОО Скопје
- 7.Омни Деливери ДОО Скопје
- 8.Експрес Пошта ДООЕЛ Струмица
- 9.Ин Тајм Пост ДООЕЛ Скопје
- 10.Делџо ДООЕЛ Скопје
- 11.М Достава ДООЕЛ Скопје

**Со поднесена нотификација за престанок на обезбедување на поштенски услуги,
статусот на даватели во изминатите 3 години го изгубиле:**

- 12.Бизнис Деливери 10 ДООЕЛ Скопје
- 13.РСЕ ОПТИМА ДООЕЛ Скопје
- 14.АБЦ ПОСТ ДООЕЛ Гостивар
- 15.ТП Мерџановски ДООЕЛ Тетово
- 16.ХЕЛЛО ПОСТ ДООЕЛ Скопје
- 17.Бизнис Пошта ДООЕЛ Битола
- 18.Градско Карго ДООЕЛ Битола
- 19.Сити Пошта ДООЕЛ Скопје -
- 20.МГС Деливери ДООЕЛ Скопје
- 21.Бате Пере Експрес ДООЕЛ Скопје
- 22.Нарачај ДОО Скопје

Од сите 22 кои не се повеќе под поштенска регулација, само 2 правни субјекти работеле над 10 години. Кај останатите 20, просечниот век на поштенска економска активност изнесува нешто повеќе од 3,5 години. Од нив 9 (или 45%) даватели на поштенски услуги го изгубиле Општото овластување за поштенски услуги само по една година или во втората година по лиценцирањето.

Слика бр. 6. Години на поштенско -економска активност

Заклучок: Карактеристично за сите 22 даватели, без оглед на годините на економска активност и основот по кој го изгубиле Општото овластување, е тоа што во последните 6 месеци воопшто не обезбедувале (или со незначителен обем обезбедувале) поштенски услуги, останале без простории за сортинг и возила.

Имајќи ги во предвид овие показатели, поткрепени со мониторингот и шестмесечните извештаи, кај 3 до 4 даватели на поштенски услуги (меѓу кои 2 старт-ап) забележан е намален обем на обезбедување на услуги и проценката на Агенцијата е дека на почетокот на 2023 година со голема веројатност ќе излезат од поштенскиот пазар.

Анализата покажа дека причините за излегување од пазарната трка се должат на два предизвици и тоа:

1. Намалената економска активност на стопанството како резултат на пост ковид 19, војната во Украина, порастот на цените и енергетската криза, и

2. Конкуренцијата од просечно 47 даватели на годишно ниво, за последните три години. Притисокот на конкуренцијата имено подразбира способност на секој од давателите во ваков амбиент да го одржи проектирано ниво на рентабилност, а при тоа да го задржи квалитетот на услугите и клиентите.

Последиците од овие предизвици се видливи и најмногу изразени кај послабо екипираните даватели кои немаат доволно инвестиции во развојот на сопствените мрежи, кои се со ограничен капацитет и не можат долгорочно да се одржат на пазарот со ниски цени и високи трошоци.

Бројната конкуренција во поштенскиот сектор е сериозен предизвик за давателите да ги следат современите техничко – технолошки трендови и да ја воведуваат постепено автоматизацијата и дигитализацијата во поштенскиот сектор за обезбедување поквалитетна услуга на крајни корисници.

Притоа, треба да се земе во предвид дека побарувачката на корисниците оди во нагорна линија пред се поради факторите кои влијаат на побарувачката, како што се континуираниот раст на е-трговијата, промената на животниот стил по пандемијата КОВИД-19, како и зголемувањето на дигиталната писменост на крајните корисници.

Оние даватели на поштенски услуги кои нема да го следат овој тренд се соочуваат со предизвикот на застареност и низок квалитет на услуги со голема веројатност да бидат постепено отфрлени од клиентите и воопшто од поштенскиот сектор. Затоа, слободно може да се каже дека технолошките достигнувања го ставаат поштенскиот сектор пред само две опции: **реформа или застареност.**

Подготовка на податоци:

Директорат за регулатива, лиценцирање и правни работи